

vati? Prav malo ali pa skoro nič; ker istega doma nadomestuje drugo učiteljsko osebo, a samo urediti se mora razdelitev učnih ur v tem zmislu. Katehet rad poučuje verouk na tak dan v tednu, ko poučuje učitelj zunaj, a drugi učitelji tudi prevzamejo kake lahke predmete n. pr. pisanje in risanje, ker pri tem ni Bog zna kacega trpljenja in vsak učitelj je itak zakonito zavezan po 30 ur na teden poučevati. Da pa ekskurendni učitelj tudi ne dela zastoj potov, priznava mu šolsko oblastvo stalno letno nagrado za pota in trud. Z napravo ekskurendne šole se dobi mnogobrojne mladine za pouk, katera bi sicer ostala brez pouka radi oddaljenosti.

So še v nekaterih krajih šole podružnice take, da učitelj poučuje po tri dni na teden v jedni, a druge tri dni v drugi vasi; tudi to pospešuje šolsko obiskovanje, ker je ob enem taka naprava tudi olajšava za ljudstvo.

Učni načrt za ekskurendne šole pa si sestavi dotični učitelj sam, ker on najbolje pozna razmere in najbolje vé kaj je pri prostemu otroku treba znati in v koliki meri se to s samo dvakratnim poukom na teden more doseči, samo potrditi mu ga mora okrajni šolski svet. Sam sem prepričan, da se na taki šoli veliko doseže, ako je učitelj vztrajen. Naj pa tudi nikdar ne zamudi ljudstvo vzpodbujati, da si pridobi redno šolo, kar tem laže doseže, ako je z ljudstvom prijazen ter ga vnema za korist pravih šol.

II.

Podrobni učni načrt za ekskurendno (izgredno) šolo s poludnevniim poukom.

V mislih imamo našo izgredno šolo v Tomišlji. Ako seštejemo 46 letnih tednov za šolski pouk odmerjenih, opazimo, da nam marsikateri dan v tem času odpade, kojega nam ni mogoče nadomestiti. Pri dvakratnem pouku v ekskurendni šoli bi moralo biti 92 šolskih dnij, pa jih je le 80 do 83, če ne tudi kateri manj: seveda verouk v to ni vštet. Da se pa vsaj to malo odmerjeno število dobro izkoristi, hočem navesti prilično nadrobni poučni načrt, da ustrežem s tem vsaj tistim tovarišem, ki bodo morebiti izgredno šolo oskrbovali in ker še za to stroko postavnih določil nimamo.

Pri ekskurendnem pouku delimo učence na tri oddelke. Prvi oddelek obseza nižjo skupino, ki hodi sama za sé popoldne v šolo. Drugi in tretji oddelek sta višja skupina, ki pohajata šolo skupno dopoldne.

Če je v ekskurendni šoli malo učencev, poučujejo se seveda vsi skupaj.

Ako učitelj v načrtu navedeno stvarino temeljito obravnava v ekskurendni šoli, mu ta učna stvarina ravno zadostuje za odmerjeni čas, pridobi si še kaj dnij v ponavljanje. Sicer si pa mora vsak po svoji previdnosti osnovati učni črtež bolj na drobno, oziraje se na krajevne razmere, na svoj čas in na hojo v šolo.

Frančišek Trošt — 19.

Praktična uporaba teorije v kmetijstvu.

Bliza se prijetna pomlad in ž njo veselji in tudi trudapolni čas, v katerem se podaja učitelju priložnost praktično uporabljati vsaj nekatere stroke teoretičnega pouka o kmetijstvu. Marsikatera stvarina se je obravnavala v zimskem tečaju, ki se pa v šolskem vrtu ne da izvesti tudi praktično. Zato pa naj se oni predmeti obširnega kmetijskega pouka, ki se lahko dejansko pokažejo, nikakor ne odtegnejo temu načinu poučevanja. Ta predmet pa je v prvi vrsti sadjarstvo,

katero je tudi ob enem najvažnejša točka učnega smotra v kmetijstvu.

Ni mi tu govoriti o sadjarstvu sploh, ampak le o nekaterih delih, ki naj jih izvršujejo otroci na podlagi že znane teorije praktično pod nadzorstvom učiteljevim v šolskem vrtu kakor: obrezovanje, obiranje in snaženje sadunosnih dreves, sejanje pešek, presajanje in obrezovanje divjakov in cep-ljencev, cepitev in precepljevanje.

Izvršitev tega dela je zavisna od vremena. Kdor pa mora v poštev jemati vreme, ta ne sme biti nikakor vezan na dneve ali celo na ure učnega načrta, temveč naj le naznani svojim višjim oblastvom oziroma c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku, da bode tekom 2—3 tednov po vremeni predružačeval predpisano tvarino.

Ugoden četrtek meseca sušca ali malega travna*) naj pelje učitelj ponavljalne učence h kakemu zanemarjenemu sadunosnemu drevesu na šolski vrt, in če ga ta ne premore, pa na vrt naprošenega bližnjega posestnika. Dva učenca, jeden z žagó, drugi s škarjami, naj gresta na drevo, ostali pa naj drevo obstopijo in na učiteljeva vprašanja veleavajo onima dvema odrezati in odžagati, kar je drevesu kvarno; potem se obere drevo goseničnih zalóg in deblo osnaži mahu in mrčesni zarod varujoče skorje. Ako nam še časa dostaja in je zemlja osušena, pripravimo jo za sejanje skaljenih pešek, če se ni zgodilo to že jeseni. Drugikrat pa naj učenci vsak

po jeden jednoletni divjak izkopljejo, obrežejo ter potem vsade v jedno ali več vrst, kolikor je pač učencev. Ko je jarek izkopan, postavi vsak učenec svoje drevesce vánj in je tako dolgo drži nepokrito, da učitelj more popraviti vse napake gledé na ležo korenin. Ravno tako se ravna z obrezovanjem in presajanjem ceplicev. Pri cepitvi pa se postavijo učenci z nabrušenimi noži, cepiči, ličjem in cepilnim voskom pred vrsto divjakov, katere požlahtnijo pravilno pod nadzorstvom nič prezrečega učitelja.

Ko smo še z učenci obrezali in vzdignili vrtnice in nekega popoldné s ponavljalnimi učenkami priučili se sejanju in sadenju zelenjave, zdravilskih rastlin kakor: sleza, žajbelja itd., storili smo prvo svojo dolžnost do prekoristnega drevja in zelenjave ter smo ob enem zadostili s tem glavnemu pogoju dobrega poučevanja, ki se mu pravi ponavljanje, katerega dobri in pravi vspeh, kakor skušnja uči, nikakor ne more izostati.

Alajzij Kecelj — Ihan.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

2. Bogočastje sv. katoliške cerkve. Sploh koristno podučenje čez cerkvene čase, kraje, sprave, opravila in osebe po njihovem bogoslužnem pomenu i namenu. Spisal in založil Dr. Jož. Muršec, učitelj verozakona v st. mestjanski učilnici. V Gradcu 1850. 8. 196. Papir i natis od Lajkamovih naslednikov. . . Nazočo knigo . . . poterdí ino odobri Sekovsko knezovladiško veče. . . „Nadam se, da tota sicer drobna pak sitno nadeta knjižica veliki potreboči v okom pride, ino mnogim vstreže, ker reči razjasnuje, ktere prav razumeti je vsakemu vsikdar dobro ino koristno, v sedajnih časih pak silno potrebno.

*) Jaz vsako leto zadnjo nedeljo ponavljalne šole prestavim radi cepitve na prvi četrtek malega travna; če pa ta dan ni ugoden, pa na drugi dan pred naukom ali po nauku vsakdanje šole. *Pis.*

— Prigovor že pravi: Kar je v sercu skrito, bode vse očito. To je terda istina, piše v uvodu. Človek je tako stvarjen, da pride vse nazóči, kar te znotri v njem zbudi in godi. Duša in telo, iz kterih obstoji, ste si v tako tesni zavezi, da vse, kar jedno zadene, tudi drugo doleti, ino se na njoj razvidno pokaže — če se človek navlažé ne potají. To nam poterdjuje dovolno vsakdanjih prikazov. Postavim, če kaj dušo razveseli, se svéti človeku veselje iz jasnega obličja ino iskrecih oči; pobije mu kaka žalost serce, je tudi ves pogled, glas ino obraz otožen ino turoben; poletí nas jeza, se lice mahoma porudeči ali pobledi; popade nas strah ali groza, strepeče vse telo, vlasje se verhoče ino so včasí naglo vsi šeri itd. u vsaki reči ino povsodi